

Ronald Reagan

02.února 2006 Roman Joch

Ronald Reagan byl státníkem svobody. Posílil moc Ameriky a vyvíjel tlak na Sověty, čímž americkou svobodu před sovětským imperialismem ubránil a hranice svobody ve světě posunul, neboť způsobil rozpad světové komunistické soustavy. Američanům jejich svobodu navíc zvětšil, protože jim snížil daně a umenšil roli státu v jejich životech.

Ronald Reagan byl konzervativcem. Jako křesťan si byl vědom toho, co věděl již Aristoteles a co učí křesťanství: aby byl člověk plně svobodný, musí být mravný. Reagan byl přesvědčen, že ctnosti jsou nezbytné pro zachování, ale i správné uplatňování lidské svobody. Co však podle jeho názoru lidi učí ctnostem, ale i utvrzuje ve ctnostech? To samé, o čem byli přesvědčeni i Otcové zakladatelé americké republiky: křesťanská víra v Boha. Ronald Reagan byl nejen velkým politikem svobody a velkým konzervativním státníkem, ale především hluboce a upřímně věřícím křesťanem. Právě víra v Boha, víra v to, že Bůh od nás chce, abychom činili, co je správné, a nikoli, co je pouze pohodlné, vede reaganovské konzervativce k obhajobě těch politických postojů, které zastávají: ať již postoje, že lidé mají žít ve svobodě, že lidé svobodní mají svou svobodu bránit a lidem nesvobodným k ní i dopomoci, anebo postoje, že lidé mají nést odpovědnost za život svůj i své rodiny, a nečekat na stát, že bude o ně pečovat a zaopatří je.

Reaganův antikomunismus

Po druhé světové válce v Americe vzniklo aktivní politické a intelektuální antikomunistické hnutí, jehož mnozí představitelé byli předtím komunisty či trockisty. Své exsoudruhy, jejich taktiku a cíle, tedy znali dokonale. Proto byli přesvědčeni, že poválečná americká politika vůči Sovětům, založená na strategii zadržování (containment), je nesprávná, neboť je pouze defenzivní a tedy dlouhodobě neúčinná. Z toho důvodu požadovali přejít do protiútoky a aplikovat vůči SSSR strategii osvobození (liberation), která by na Sověty vyvíjela vnější tlak. Aktivním členem tohoto amerického antikomunistického hnutí byl i Ronald Reagan, první prezident, který uplatnil tzv. strategii osvobození. Ronald Reagan byl přesvědčen, že společnost, v níž jsou lidé svobodí a vládnou si sami, je neskonale nadřazena totalitarismu, a má být před ním nejen bráněna, nýbrž sama se má zasloužit o posunutí hranic svobody ve světě. Snad ze všeho nejdůležitějším byl Reaganův program protiraketové Strategické obranné iniciativy (SDI) - tzv. „hvězdných válek“ - který byl započat v r. 1983.

Reagan a ekonomická svoboda

Reagan byl paradoxně ve svém mládí levicovým demokratem. Na přelomu 50. a 60. let však dospěl k přesvědčení, že „skutečným nepřítelem (americké ekonomiky) není 'big business', nýbrž rozsáhlý stát“ s regulacemi a daněmi, které dusí lidskou tvořivost, brzdí tak hospodářský růst, a tím udržují chudé v jejich chudobě.

V polovině 70. let se Amerika octla v hospodářské stagflaci – tedy stagnaci i inflaci zároveň. To stavělo na hlavu levicové keynesiánské teorie, podle nichž mezi stagnací a inflací měla být nepřímá úměra. Proto si sympatie začaly získávat teorie ekonomické školy supply-side, která zdůrazňovala cestu k prosperitě prostřednictvím lidské tvořivosti a činorodosti. Tito ekonomové vnímali daně jako nemotivující trest pro podnikatele, v jehož důsledku klesá nabídka, a tedy produkce, a tedy i hospodářský růst.

Reagan byl přesvědčen, že „stát není řešením problému, nýbrž jeho součástí.“ Svými intervencemi do ekonomiky může málo pomoci, ale hodně uškodit. Co je tedy schopen stát pro ekonomiku udělat pozitivního? Snížit daně. A právě to Reagan jako prezident učinil: nejvyšší sazbu daně z příjmu snížil ze 70 % na 28 %. Výsledkem byl vyšší hospodářský růst a prosperita, která mimochodem trvá (s menšími výkyvy) v Americe dodnes.

Máme-li charakterizovat Reaganovy názory jeho vlastními slovy, musíme zmínit především: za prvé, reflexivní antietatismus. Přesvědčení, že stát je pro občana více břemenem než pomocí. Za druhé přesvědčení, že tzv. progresivita daně z příjmu je něčím zásadně nespravedlivým a nemravným. Za třetí, instinktivní soucit s malým daňovým poplatníkem, prostým, pracovitým člověkem, a nikoliv s vládními byrokratickými elitami, které se chtějí nechat nést na jeho zádech. A konečně, nesmírný optimismus, víra v to, že pokud jsou lidé svobodní, a je jim dopřáno uplatnit svou tvořivost a činorodost, jsou schopni nesmírného zlepšení svého osudu a ulehčení svého údělu.

(Článek je zkrácenou verzí textu autora z knihy „Margaret Thatcherová a Ronald Reagan – politici svobody“, kterou vydalo CEVRO v r. 2002.)

Ronald Reagan (1911–2004)

- 1967–1974: guvernér Kalifornie
- 1981–1989: republikánský prezident USA